

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Megtántorodás

Egy nyári reggelen, körülbelül tízesztendőskoromban, leküldött engem édesanyám a völgybéli falucskába élesztőért. Akkoriban – amint már tudjátok is – egy Lala nevű törpecske volt a pajtásom. Lalával főképpen azért pajtászkodtam, mert minden törpeházi gyerek idegenkedett tőle, s nem is ok nélkül. Lala alamuszi volt. Én azonban már akkor is úgy éreztem, hogy társaim jobbításának terhes és kitüntető feladatává bízt meg az élet.

Mialatt lefelé lépegettünk a faluba, Lala megkérdezte tőlem, nincs-e kedvem hozzá, hogy közösen készítsünk valami ezermesteri munkát. Tanító bácsink ugyanis arra kérte a gyerekeket, hogy aki ért a fűráshoz-faragáshoz, készítsen valamit a szüniidőben az iskola üvegszekrénye számára. Ekkor én már napok óta dolgoztam is a munkámon, és bizony semmi kedvem sem volt hozzá, hogy megfelezzem Lalával a dicsőséget. Állt a katedra asztalán két tintatartó, az egyikben kék, a másikban piros tinta volt, s azoknak a tintatartóknak már többször is elgurult, és elveszett a fedelük. Vastag tölgyfatalapzatot készítettem hát a tintatartók számára, a talapzatra meg rá akartam erősíteni két kicsiny lombfűrész figurát, két fatörpét. Úgy terveztem, hogy az egyik törpe a kék tintát fedje be a maga kék sipkájával, a másik a pirosat piros sipkával, a karjuk pedig mozgatható, felhajtható lesz. Ekkor már rá is rajzoltam egy-egy deszkadarabra a két törpecskét, s éppen a kifűrészelés volt soron. Gondolkoztam azonban egy kicsit, és beleegyeztem Lala indítványába. Egymaga ugyanis semmit se tudott volna készíteni. Meg is ígértem, hogy már aznap délután átadom neki az egyik deszkadarabot, vágja ki és fesse meg ő a kék sipkás törpecskét. Eközben leértünk a fa-

luba, bementünk a vegyeskereskedésbe, és megvásároltam az élesztőt. Már éppen indulni akartunk kifelé, amikor egyszerre csak megpillantottunk egy köteg gyönyörű szép, világosbarna, fényes bocskorszíjat. Tüstént vásároltam is egy párat, Lala meg így szólt hozzám: „Légy szíves, Moha, adj kölcsön nekem kilenc garast délutánig. Ugyanis találkozzunk a réten, akkor megadom.” Kifizettem hát helyette is a kilenc garast.

Otthon azonban igen kellemetlen meglepetés ért. A gyönyörű szép, világosbarna, fényes bocskorszija egészen silány portéka volt, a legelső meghúzáskor elszakadt. Összevarrogattam ugyan, de akkor meg egy másik helyen szakadt el, nem lehetett használni. Ebédig a piros sipkás törpecskét fűrészselgettem, ebéd után pedig siettem a másik deszkával a faluvégi rétre. Volt ott már akkor több törpeházi kisfiú is, és ott várakozott rám a fűben üldögélve Lala is. Ezzel fogadott: „Na, mi aztán jó vacak bocskorszíjat vásároltunk! Még egy fél garast se ér, nem hogy kilencet. Rögtön ki is dobtam a szemétkébe.” Azzal a deszka után nyúlt, és nézegette rajta a törpecske rajzát.

Leültem melléje a fűbe, magyaráztam, hogy miként fűrészselje ki a figurát, de furcsállottam, hogy nem az volt az első dolga, hogy visszaadja nekem a kilenc garast. Amikor befejeztem a magyarázatot, figyelmeztettem is rá: „Légy szíves, Lala, a kilenc garast... Azt mondtad, hogy már ma délután megadod.” Lala rám bámult: „Te komolyan gondolod, hogy olyasmieért fizessek, amit egyetlen percig se használhattam?” Bámultam rá magam is: „De Lala... hát... hogyhogy? Hogy gondolod ezt? Hiszen én nem tehetek arról, hogy vacak volt a bocskorszija.”

Észrevették a vitatkozást a körülöttünk játszó, beszélgető pajtásaink is, és figyelték. Lala felugrott a fűből, és nevetve magyarázta nekik: „Bocskorszíjat vásároltunk délelőtt a faluban. Moha nekem is vett egy párat, de úgy szakad, mint a fűszál. Hát mondjátok meg, tartozom én fizetni olyan bocskorszijaért, amely már a szemétkébe van?” Most már magam is felugrottam a fűből, és magyaráztam a társainknak: „Kölcsönadtam Lalának kilenc garast, és ő azt ígérte, hogy ma délután megadja.” Lala ismét nevetett, és a fejéhez kapkodott: „De értsd meg, drága Moha barátom, én bocskorszija kértem kölcsön azt a kilenc garast, nem pedig fűszálra!” A törpecskét megzavarta ez az okoskodás. Töprengve bámultak hol Lalára, hol énrám. Engem azonban nem zavart meg, és határozott hangon kijelentettem: „Holnapra itt legyen a kilenc garas! Kölcsönkérted, kölcsönadtam, az nekem visszajár. Akármilyen volt is a bocskorszija. Addig pedig add csak ide ezt a deszkát. Amíg ezt a kölcsönügyet el nem intézed, nem tudok együtt dolgozni veled.”

Este elmondottam édesanyámnak is az esetet. Természetesen az volt a véleménye, hogy vissza kellene adnia Lalának a kilenc garasomat, de tüstént hozzá is tette: „Ne követeld tőle, fiacskám! Ne is említsd többé! Bocsásd meg neki, hogy így viselkedik!” Ennek a tanácsnak a hallatára én kapkodtam a fejemhez: „De édesanyám! Hiszen akkor megerősödnék abban a hitében, hogy helyesen cselekszik!”

A törpecskék viszont éppen ellenkező ajánlattal fogadtak másnap délután a réten. Megtárgyalták egymással az esetet, megállapították, hogy Lala tartozik a kilenc garassal, és arra kértek,

ha ma sem adná meg, hadd verjék meg egy kicsit. Persze, szigorúan leintettem a verés tervét, s ezzel a tilalommal, amint észrevettem, elkedvetlenítettem és magam ellen hangoltam őket. Hiszen a kilenc garas csak ürügy volt a számukra, egyszerűen azért szerették volna megverni Lalát, mert ellenszenves volt nekik, így is nevezték maguk között: „Lalamuszi”. Most már azonban könnyű volt Lalának a maga pártjára állítania őket. Amikor megérkezett, így szólt hozzám: „Gondolkoztam a dolgon, Moha. Azt ugyan nem ismerem el, hogy fizetni tartozom olyasmért, ami használhatatlan, de a békesség kedvéért mégis adok neked hat garast. Na nesze.” A törpécskék intettek nekem, hogy vegyem el gyorsan a pénzt, de ugyanakkor kíváncsian is várták a válaszom.

Igen nehezemre esett nem felütnöm Lala tenyerét úgy, hogy az arcába csapódjék a hat garas. De legyőztem magam, és nyugodt hangon így szóltam: „Ezt a hat garast szinte ajándékképpen adnád, én azonban azt akarom, hogy megértsd, kötelességed visszaadni mind a kilencet.” A törpécskék most már kiabálva körém nyomultak, és hevesen magyarázgatták, hogy ostoba vagyok, ha nem fogadom el a hat garast. Volt, aki elsorolta, milyen cukorkákat vásárolhatok hat garasért is. Dühbe gurított, hogy ilyen tyúkeszűek, és rájuk kiáltottam: „Csönd legyen! Nem cukor kell nekem, és nem garas, sem hat, sem kilenc, sem kilencvenkilenc. Az kell nekem, hogy Lala megértse, nem szabad megszegni a megállapodást.” Társaink már játszani szerettek volna, egyre többen és többen hagytak ott minket legyintve, és ezek a legyintések az én állítólagos „makacsságomat”, „önfejűségemet” helytelenítették.

Egyszerre csak ketten maradtunk a rét közepén. Lala meg én, és én még egyszer nekiduráltam magam, hogy megértessem vele, helytelenül cselekszik. De alig szóltam egy-két szót, közbevágott: „Ne fáraszd magad!” Figyelmesen körültekintett, elég távol vannak-e társaink, nem

hallhatja-e meg valamelyikük, amit mondani akar. Aztán elvi-gyorodott, és ezt mondta: „Értem én mindezt jól, Moha. De ha megadnám az egészet, akkor nem maradna meg nekem három garas.”

Forró nyári nap volt, de hirtelen olyan borzongást éreztem a mellkasom mélyén, hogy szinte megfagyott tőle a szívem. Ré-műlten bámultam Lala ravaszul vigyorgó ábrázatára, és olyan érzésem volt, hogy tüstént fel fogok ébredni, mert csakis álom lehet ez a rettenetesség, hogy tudatosan, szándékosan csal. Hogy mi-

ként hagytam ott Lalát meg a rétet, nem emlékszem rá. Az a legközelebbi emlékem, hogy az erdő mélyén, úttalan úton, bokrok és páfrányok sűrűjében csörtettem a hegytető felé, és irtóztam mindenkitől. Lalától, amiért rossz akar lenni, pajtásaimtól, amiért a megbüntetés ürügyén meg szerették volna verni Lalát, de arra is rá akartak venni engem, hogy egyezzem bele az igazság megcsúfolásába, és fogadjam el a hat garast. Még édes jó anyámtól is idegenkedtem azokban a percekben, amiért a megbocsátásra akart rábeszélni, vagyis arra, hogy nyugodjam bele a rosszság győzelmébe.

Vadul törtettem fölfelé, minél távolabb akartam lenni mindenkitől, s még beszéltem is nagy indulatomban: „Bosszúállás? Megbocsátás? Egyik éppolyan nevetséges, mint a másik. Kinek jutna eszébe bosszút állni az egérkén, amiért lyukat rág a sajton? Vagy megbocsátani a cicának, hogy megfoszt a mamájuk-

tól hét piciny egeret? Igen, csak egyetlen megoldás van, úgy kell tekintenem a Lala-félékre, mint-ha állatocskák volnának, akkor kibírom őket, s nem fog ennyire kétségbe ejteni, ha nem viselkednek emberhez méltón.” Ez az okoskodás megnyugtató. Felértem a hegytetőre, felálltam egy kiugró sziklára, karba fontam a kezem, és úgy tekintettem el a messzeségbe, mintha a világ ura volnék. Nagyon örültem, hogy megtaláltam a varázsszót, amely megszabadít a szenvedéstől mások rosszasa miatt. Állatocskáknak tekintem a rosszszakat, s nem törődöm velük.

Ekkor azonban történt valami. Surranást hallottam a bokrok között, s látom, hogy egy ismerős törpeházi kutya, a fehér Buksi kerges egy kisnyulat. Rákiáltottam: „Buksi! Jössz ide mindjárt?!” Buksi ijedten megállt, aztán földig süllyesztett fővel, szőgyenkező farkcsóválással hozzám sompolygott. Amikor látta, hogy nem szidom, hanem elgondolkozva bámulok le rá, két lábra állt, mindkét mellső lábát a mellemnek támasztotta, és lihegve, kilógó nyelvvel, közelről a szemembe nézett. Mintha kérdezte volna, hogy min gondolkodtam el annyira. Meg is mondtam neki: „Arra eszméltem rá most, Buksikám, hogy milyen nagy ostobaság, amit az előbb elhatároztam. Te állat vagy, igaz-e? És lám, még neked sem tűröm el, hogy kibújjék belőled farkas őseid természete. Hát hogy ne kéne megvetnem magam, ha nem törődném ezentúl gyermektársaim rosszalkodásával: Mi lenne a világból, ha mindenki, aki tudja, mi a helyes, csúcsra mászna, és élvezné, hogy fölülről tekint a világra, ahelyett, hogy megváltoztatni igyekeznék a Lala-féléket? Győrünk haza, Buksikám! Te vacsorázni, de nem kisnyulat, hanem civilizált kutya-hoz illő kosztot, én meg folytatom, amivel megbízott az élet, végzem továbbra is társaim jobbitásának terhes és kitüntető feladatát.”

Útba ejtettem a házunkat, magamhoz vettem a deszkadarabot, amelyből a kék sipkás törpének kellett készülnie, és mentem Laláékhoz.